

Põhja-Pärnumaa vallas

Pärnu-Jaagupi päikesepargi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH)

Eelhinnang

2025

Sissejuhatus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) eelhinnangu koostamisel on lähtutud planeerimisest (edaspidi PlanS) ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest (edaspidi KeHJS). Eelhinnangu tulemusena selgitati välja, kas Põhja-Pärnumaa päikesepargi detailplaneeringu (edaspidi DP) algatamisel on vajalik täiemahulise keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine või mitte. KSH algatamise või mittealgatamise kohustus tuleneb PlanS § 142 lõikest 3, KeHJS § 33 lõikes 2 p 3 sätestatud kriteeriumitest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) eelhinnang on koostatud Pärnumaale Põhja-Pärnumaa valda kavandatava päikesepargi (koosneb kahest päikeseelektrijaamast, alad 1 ja 2) tehnilisele kirjeldusele.

Osapooled

Planeeringust huvitatud isik on ENEFIT GREEN SOLAR OÜ.

Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja ja kehtestaja (edaspidi otsustaja) on Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu. Planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus (registrikood 77000234; Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond,87701).

1. Kavandatava tegevuse kirjeldus ja olemasolev olukord

Detailplaneeringuga soovib taotleja laiendada rajada päikeseelektrijaam(ad) ja nendega kaasneva taristu (sh alajaamad), teenindavad tehnilised kommunikatsioonid ja salvestusjaamad.

Olemasolev olukord

KSH eelhinnangu objekt on Pärnumaale Põhja-Pärnumaa valda kavandatav päikesepark (koosneb aladest 1 ja 2, vt Joonis 1 ja 2), mis jääb Arase, Aasa ja Tarva külade territooriumile ja hõlmab kokku 7 eraomandis olevat katastriüksust, millest 6 on maatulundusmaa sihtotstarbega ning Kalda katastriüksus on osaliselt maatulundusmaa (90%) ja tootmismaa (10%) sihtotstarbega. Kavandatud tegevusega hõlmatud maaüksuste kogupindala on 127,86 ha (sh ala 1 pindala 70,26 ha ja ala 2 pindala 57,60 ha).

Enamik kavandatud tegevusega hõlmatud katastriüksuseid on hoonestamata.

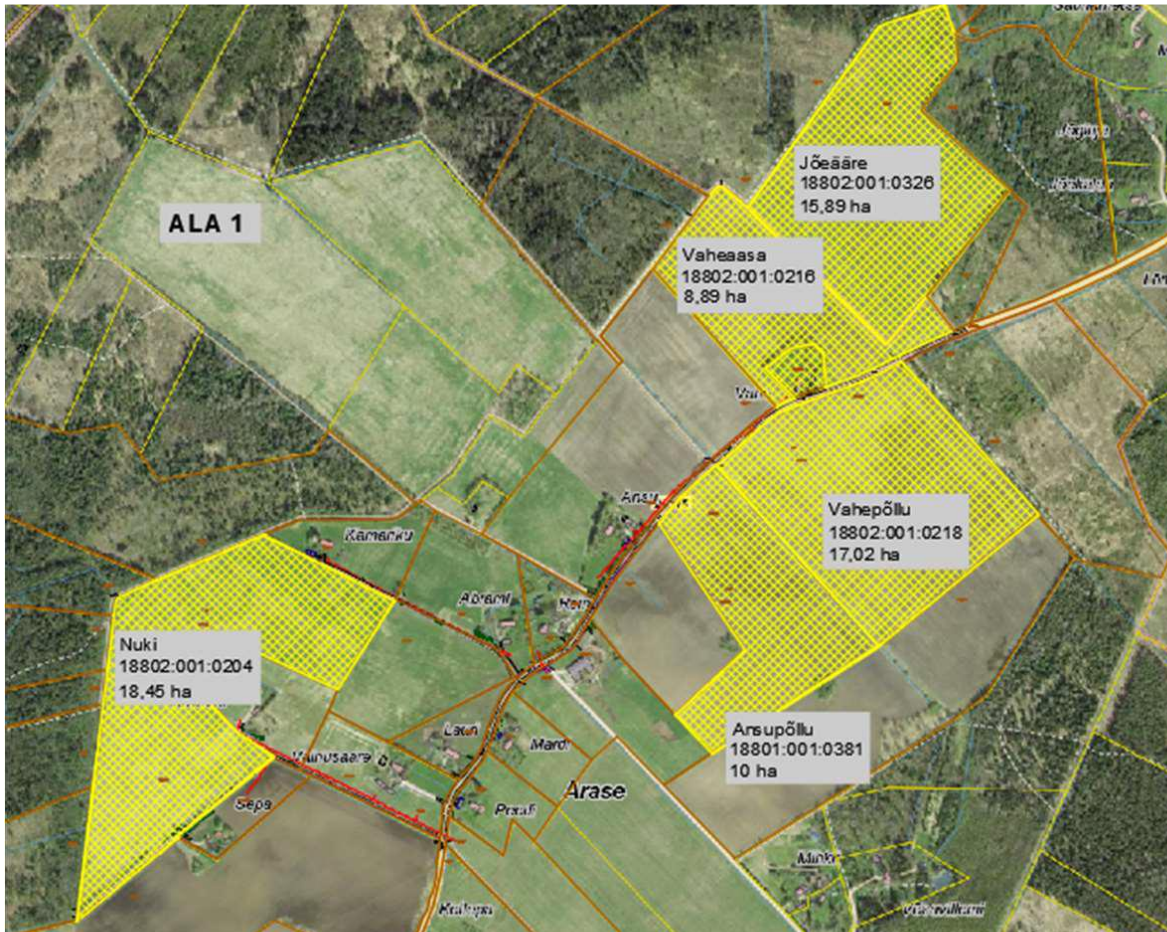
Hoonestus asub Kalda katastriüksusel:

ehisregistri andmetel 103050550 elamu ja 120604304 kõrvalhoone, registreerimata veel 5 hoonet s.h maa-alune kelder.

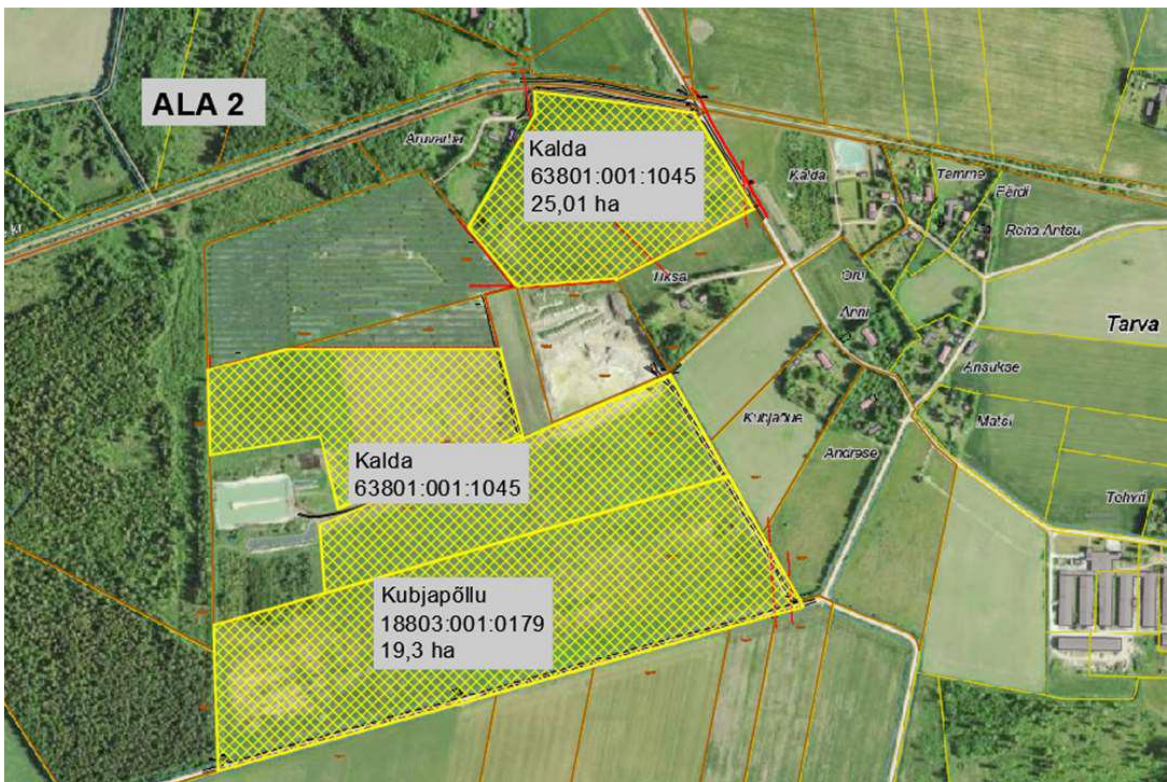
Lisaks on välja antud ehitusload rajatistele 221364127 Kalda 1 ja 221364132 Kalda 2 päikesejaamadele ja ka kasutusluba, mis osaliselt ulatub vahepeal moodustatud Kaldajaama (63801:001:1046) katastriüksusele ja osaliselt Kalda katastriüksusele.

PRIA veebikaardi kohaselt on kavandatud tegevusega hõlmatud katastriüksused valdavas ulatuses arvel põllumassiividena. Suurem osa massiividest on kasutusel põllukultuuride kasvatamisel ning väiksem osa, Nuki, Jõeääre, Kubjapõllu ja osaliselt Kalda katastriüksus, püsirohumaadena.

Kalda katastriüksusega piirnevatel Kaldajaama (63801:001:1046) ja Karvaküüne (63801:001:0125) katastriüksustel on olemasolev päikeseelektrijaam.

Joonis 1. Taotletav ala 1

Joonis 2. Taotletav ala 2

Katastriüksustega seotud täpsem info on koondatud alljärgnevasse tabelisse (Tabel 1).

ala	Katastriüksuse nimi	tunnus	Pindala (ha)	kõlvik
Ala 1	Jõeääre	18802:001:0326	15,89	Haritav maa 14,79 ha, looduslik rohumaa 0,44 ha, metsamaa 0,23 ha, muu maa 0,43 ha.
	Vaheaasa	18802:001:0216	8,89	Haritav maa 8,66 ha, metsamaa 0,10 ha, muu maa 0,13 ha.
	Vahepõllu	18802:001:0218	17,02	Haritav maa 16,85 ha, muu maa 0,17 ha.
	Ansüpõllu	18801:001:0381	10,00	Haritav maa 9,84 ha, muu maa 0,17 ha.
	Nuki	18802:001:0204	18,45	Haritav maa 17,78 ha, looduslik rohumaa 0,01 ha, muu maa 0,67 ha.
Ala 2	Kalda	63801:001:1045	38,3	Haritav maa 34,11 ha, looduslik rohumaa 0,37 ha, metsamaa 0,003 ha, muu maa 2,90 ha, õuema 0,90 ha.
	Kubjapõllu	18803:001:0179	19,31	Haritav maa 17,59 ha, muu maa 1,72 ha.

2. Vastavus strateegilistele planeerimisdokumentidele

Eesti üleriigiline planeering „Eesti 2030+“

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“⁴ on alusdokumendiks riigi otstarbeka ruumikasutuse saavutamisel, mille mõte on seada keskkonna eripäradest lähtuvad ruumilised alused asustuse, liikuvuse, üleriigilise tehnilise taristu ja regionaalarengu kujundamiseks. Energeetikavaldkonna ühe peamise eesmärgina tuuakse planeeringus välja, et tuleb vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine. Planeeringus märgitakse, et elektritootmisvõimsuse arendamisel on vaja keskenduda Eesti varustamisele energiaga. Uued energiatootmisüksused tuleb paigutada ruumis ratsionaalselt ja kestlikult. Energiajulgeoleku kindlustamiseks tasub Eestil – lisaks põlevkivienergeetikale – keskenduda senisest rohkem hajutatumale piirkondlikule energiatootmisele. See parandab üldist energiajulgeolekut ja võimaldab paremini ära kasutada kohalikke energeetilisi ressursse (mh päike).

Kavandatav tegevus toetab üleriigilise planeeringu eesmäärke, eeskätt taastuva ja kohaliku elektrienergia tootmise osas.

Kliimapoliitika põhialused aastani 2050

Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 sätetab Eesti peamised energia- ja kliimapoliitika eesmärgid ja nende täitmise meetmed. Kliimapoliitika eesmärk on, et Eestis oleks aastaks 2050 konkurentsivõimeline vähese süsinikuheitega majandus. Eestist kujundatakse atraktiivne keskkond eelkõige kasvuhuonegaaside heidet vähendavate innovaatiliste tehnoloogiate, toodete ja teenuste arendamiseks. Näiteks ettevõtetele suunatud riiklike toetusmeetmete kriteeriumites arvestatakse kliimapoliitika eesmäärke ja võimaluse korral eelistatakse vähese süsinikuheitega alternatiive. Energia tarbimiskeskuste ja uute tootmisvõimsuste planeerimisel ning tarbimise ja tootmise juhtimisel lähtutakse süsteemi kui terviku tõhusast koostoimisest. Soodustatakse kodumaiste taastuvate energiaallikate järk-järgult laiemat kasutuselevõttu lõpptarbimise kõigis sektorites, pidades silmas ühiskonna heaolu kasvu ning vajadust tagada energiajulgeolek ja varustuskindlus. Soodustatakse kodumaiste bio- ning teiste taastuvenergiaressursside laialdast kasutuselevõttu nii elektri- ja soojusenergia tootmisel kui ka transpordikütustena.

Kavandatav tegevus toetab eesmärki vähendada süsinikuheidet ja suurendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu.

Energiamajanduse arengukava aastani 2030 (ENMAK 2030)

ENMAK 20306 kirjeldab Eesti energiapoliitika eesmärke aastani 2030, energiamajanduse visiooni aastani 2050, üld- ja alaeesmärke ning meetmeid nende saavutamiseks. Arengukava üheks eesmärgiks on soodustada taastuvatest energiaallikatest toodetava energia tootmise ja tarbimise osakaalu Eestis. Üheks realistlikuks võimaluseks Eestis asuva ning meie siseriiklike vajadusi ületava taastuenergia potentsiaali ärakasutamiseks on Euroopa Liidu Taastuenergia direktiivis toodud paindlike koostöömehhanismide rakendamine. Koostöömehhanismid võimaldavad riikidel, kahepoolsete kokkulepete alusel, müüa taastuenergia toodangu statistilist ülejääki (siseriiklike taastuenergia eesmärkide suhtes) riikidele, kellel ei ole õnnestunud võetud taastuenergia eesmärke saavutada. Arvestades Eesti soovi rajada uusi elektritootmisvõimsusi eelkõige turupõhiselt ning paindlike koostöömehhanismide rakendamise abil, samuti Eesti soovi suurendada eelkõige kodumaiste primaarenergia ressursside kasutamisel põhinevate või kütusevabade elektritootmisvõimsuste Eestisse rajamisega energiajulgeolekut, toetatakse eelnimetatud põhimõtetele vastavate projektide realiseerimist.

Päikesepargi rajamine on ENMAK-i eesmärkidega kooskõlas, kuna loob soodsad tingimused taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise osakaalu suurenemiseks.

Pärnu maakonna planeeringus

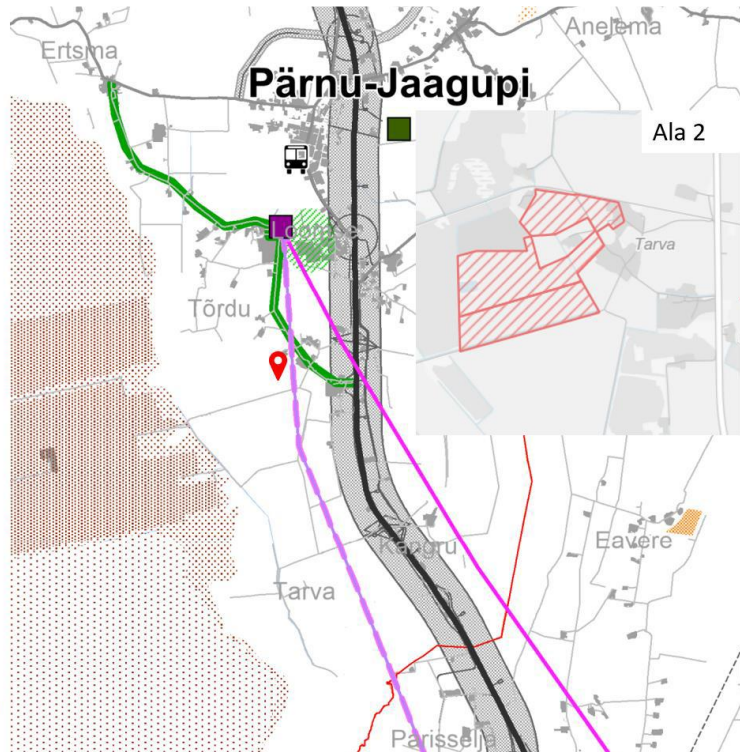
Pärnu maakonna planeeringu kohaselt on taastuenergeetika valdkonnas perspektiivne edasi arendada kohalikele ressurssidele baseeruvat energiatootmist, mis põhineb puidul, biomassil, tuule- ja päikeseenergial. Planeering toob välja, et Pärnu maakonnas on Eesti keskmisest enam potentsiaali päikeseenergia kasutamiseks. Maakonnaplaneeringus seatakse üldised tingimused taastuenergeetika arendamiseks, mille hulgas on loetletud ka järgmised põhimõtted:

- päikesepargid kavandada väheväärtuslikele või kasutusest väljalangenud aladele, nt endised tööstuspargid, laudakompleksid;
- suuremate päikeseenergia parkide asukohad määrata üldplaneeringuga. Vältida päikeseenergia tootmiseks mõeldud suuremate alade kavandamist väärtuslikule põllumajandusmaale, väärtuslikule maastikule ja roheline võrgustiku alale. Päikeseenergia tootmine nimetatud aladel on võimalik põhjendatud vajadusel ja täiendava kaalutlemise tulemusena;
- päikeseenergia kasutamise tingimused määrata üldplaneeringuga.

Olulistest ruumilise arengu muudatustest (arendusalad, taristu jms) on kavandatud päikesepargi ala lähiümbruses maakonnaplaneeringuga ette nähtud Via Baltica trassikoridori kulgemine mööda olemasolevat Tallinn-Pärnu-Ikla maanteed. Ala 1 jääb Via Baltica trassikoridori paremale ja ala 2 vasakule (vt joonised 2-2 ja 2-3). Lisaks jääb ala 2 Põhja-Pärnumaa majandusvööndisse. Maakonnaplaneeringuga on kavandatud ala 2 läbiva olemasoleva 35 kV pingega õhuliini perspektiivne üleviimine 110 kV pingele (vt Joonis 3) eesmärgiga parandada energiavarustust ja kvaliteeti.

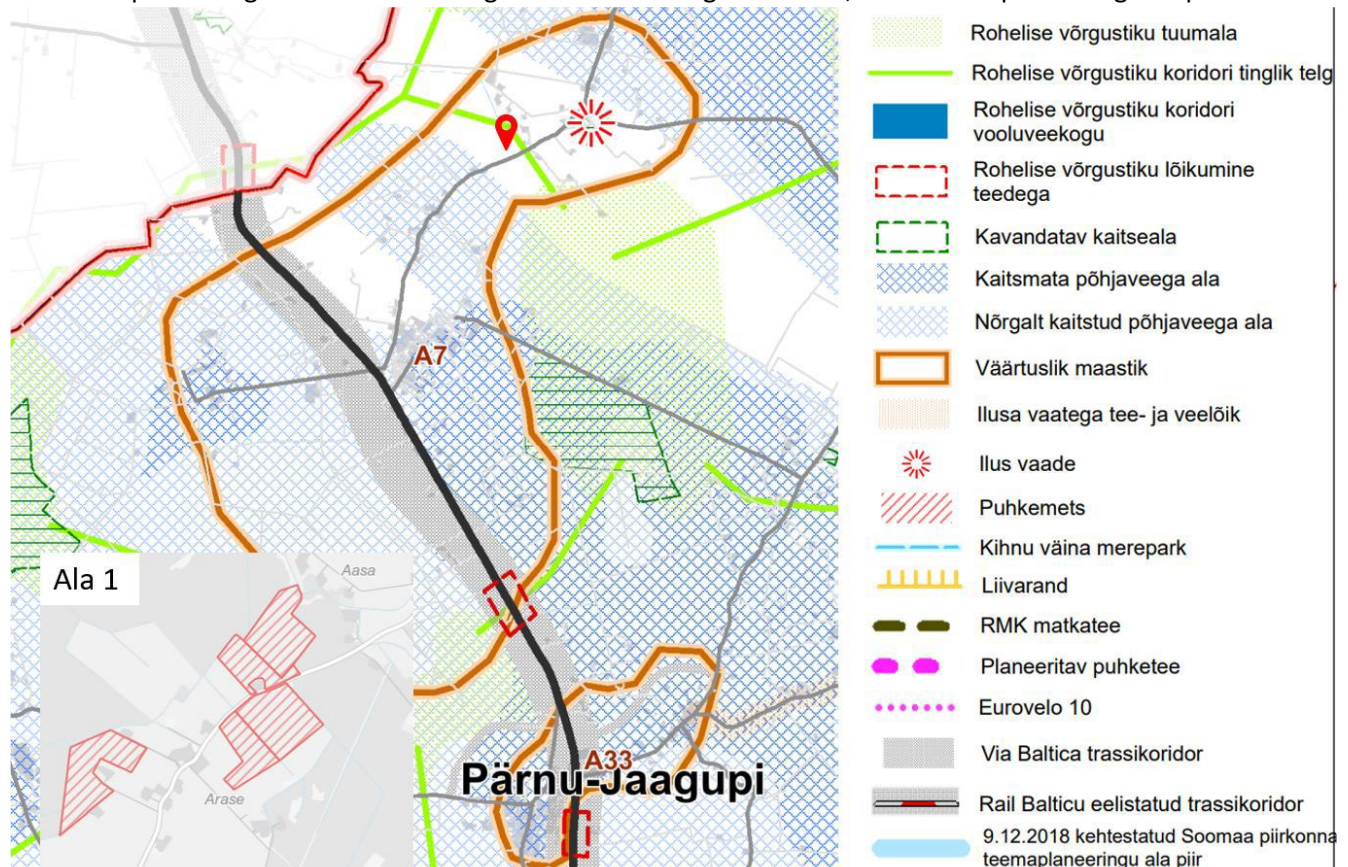
Leppemärgid

- Ettepanek tee omandivormi muutmiseks
- Riigile üleantav tee
 - Kohalikule omavalitsusele üleantav tee
 - - - Planeeritav uus tee
 - - - Ettepanek kruusatee viimiseks mustkatte alla (kuni 2020)
 - - - Ettepanek kruusatee viimiseks mustkatte alla (2020+)
 - - - Rekonstrueerimist vajav mustkattega maantee
 - - - Rekonstrueerimist vajav kruusatee
 - Via Baltica trassikoridor
 - Rail Balticu trassikoridor
 - - - Rail Balticu eritasandilised ristumised maanteedega
 - - - Rail Balticu eritasandiline ristumine vooluveekoguga
 - - - Rail Balticu perspektiivse elektriliiini trassikoridor
 - - - Rail Balticu kaubajaama võimalik asukoht
 - - - Rail Balticu Pärnu peatus koos bussiterminaliga
 - - - Rail Balticu logistikakeskus koos peatusega
 - - - Rail Balticu võimalik kohalik peatus
 - - - Kavandatav Pärnu bussiterminal
 - - - Planeeritavad laevateed
 - - - Planeeritavad väikelaevateed
 - - - Projekteeritud laevateed
 - ▲ Olemasolev väikesadam sügavusega üle 2,5 m
 - ▲ Olemasolev väikesadam sügavusega alla 2,5 m
 - Olemasolev väikesadam, mille sügavus 2,5 m tagatakse perspektiivis
 - ▲ Perspektiivne väikesadam sügavusega alla 2,5 m
 - ▲ Perspektiivne väikesadam sügavusega 2,5 m või üle selle
 - - - Harku - Lihula - Sindi, Kilingi-Nõmme - Riia elektriliiini trassikoridor
 - Planeeritud 330 kV, 110 kV alajaam
 - - - Perspektiivne 35 kV üleviimine 110 kV

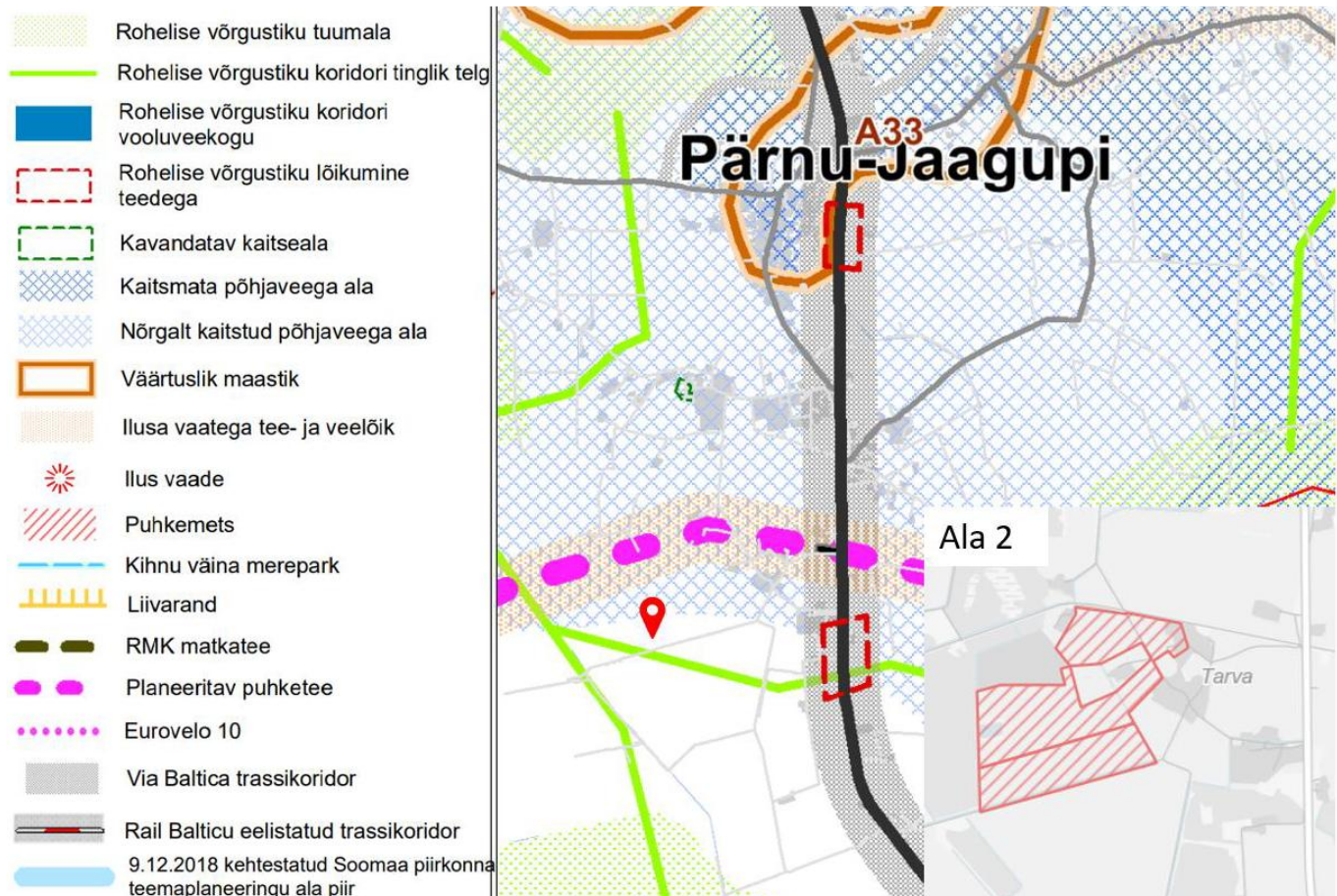

Joonis 3. Kavandatava päikesepargi ala 2 paiknemine õhuliinide suhtes, ala 2 orienteeruv asukoht on tähistatud punase ikooniga (03.10.2024 väljavõte Pärnu maakonna planeeringu tehnilise taristu jooniselt).

Maakonnaplaneeringus on määratud tinglikud roheline võrgustiku alad, mida on üldplaneeringus täpsustatud.

Joonis 4. Kavandatava päikesepargi ala 1 paiknemine roheline võrgustiku ja väärtuslike maastike suhtes, ala 1 orienteeruv asukoht on tähistatud punase ikooniga (03.10.2024 väljavõte Pärnu maakonna planeeringu looduskeskkonna jooniselt).

Joonis 5. Kavandatava päikesepargi ala 2 paiknemine rohelise võrgustiku suhtes, ala 2 orienteeruv asukoht on tähistatud punase ikooniga (03.10.2024 väljavõte Pärnu maakonna planeeringu looduskeskkonna jooniselt).

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu on asjakohased järgmised üldised tingimused maakonna taseme rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks ja säilitamiseks:

- säilitada rohelise võrgustiku terviklikkus, sidusus ja vältida loodusalade killustamist;
- tagada, et looduslike alade osatähtsus tuumaladel ei langeks alla 90% pindalast ning koridorides alla 70 % koridori keskmisest läbimõõdust;
- kohalikul omavalitsusel on põhjendatud juhtudel võimalik muuta maa senist sihtotstarvet (maatulundusmaa) ja juhtfunktsiooni (metsamaa, põllumaa) üldplaneeringuga;
- rohelise võrgustiku struktuuri olulist muutmist ettenägeva tegevuse kavandamisel viia läbi keskkonnamõju hindamine;
- uute arenduste kavandamisel arvestada rohelise võrgustiku konfliktikohtadega ja kavandada asjakohaseid abinõusid (loomade tunnelid, suunamine ületuskohta, kiirusepiirang, piisav nähtavus teekaitsevööndis jne);
- uute tehniliste rajatiste kavandamisel käsitleda konfliktikohti igal konkreetsel juhul eraldi. Seejuures analüüsida konflikti võimaliku mõju ulatust. Rohelise võrgustiku säilimiseks tuleb kavandada ja realiseerida vajalikud abinõud. Kui konflikti ärahoidmine osutub võimatuks ja seetõttu võib kannatada oluliselt loodus, siis kavandatavat tegevust ei ole võimalik realiseerida;
- säilitada maastikulist ja bioloogilist mitmekesisust – metsakooslusi, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore. Hoida maastikulist mitmekesisust suurendavad põlluservad, kraavid, tee- ja metsaservad ning väikesepinnalised biotoobid (kivikuhjad ja metsatukad põldude vahel);
- rohelise võrgustiku piirid ja kasutustingimused täpsustada üldplaneeringuga.

Lisaks jääb ala 1 väärtusliku maastiku alale A7 Kodesmaa-Kaelase piirkonna põllumaastik ja väärtusliku põllumajandusmaale.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu on asjakohased järgmised maakonnaplaneeringus toodud üldised soovituselid väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks:

- hoida kasutuses põllumajandusmaana või avatud maastikuna;

- säilitada ja hoida korras maaparandussüsteemid ja nende eesvoolud avatud.

Kavandatav päikeseпарк toetab Pärnu maakonna planeeringu eesmärki taastuenergia osakaalu suurendamise osas. Samas on kavandataval tegevusel kokkupuude planeeringus määratud rohevõrgu ja väärtusliku põllumajandusmaaga, mis on potentsiaalne konfliktiallikas. Maakonnaplaneeringu järgi täpsustatakse nii rohelist võrgustikku, väärtuslikku maastikku ja väärtuslike põllumajandusmaade ulatust ja kasutustingimusi üldplaneeringute raames. Seetõttu käsitletakse neid küsimusi detailsemalt järgmises valla üldplaneeringuid tutvustavas peatükis.

Kehtiv ja koostatav üldplaneering.

Kavandatava tegevuse ala asub endise Halinga valla, praeguse Põhja-Pärnumaa valla territooriumil, kus kehtiv Halinga valla üldplaneering (kehtestatud 31.10.2012 Halinga Vallavolikogu määrusega nr 22).

Koostamisel on ka Põhja-Pärnumaa valla üldplaneering (mis hõlmab kõiki ühinenud valdasid). Uus üldplaneering on läbinud kooskõlastusringi ja on suunamisel vastuvõtmiseks.

Kuigi **Halinga valla kehtiv üldplaneering** ei räägi midagi päikeseparkidest, on seal määratud tingimused uute tootmismaade planeerimisel hajaasustuses.

Hajaasustusosalal on detailplaneeringu koostamine kohustuslik järgmistel juhtudel:

- muinsuskaitse ja looduskaitse alustel aladel ning üldplaneeringus määratud miljööväärtuslikel aladel
- põhjendatud vajadusel Halinga Vallavolikogu otsuse alusel, arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja piirkonna eripära (*täpsustus: praegu kehtiva Põhja-Pärnumaa valla volikogu otsusel*)
- muudel üldplaneeringu ja planeerimisseadusega sätestatud juhtudel (*antud juhul PlanS §142 lõige 1 punkt 1*)

Detailplaneeringu koostamise üldised põhimõtted:

- üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtfunktsioon peab moodustama vähemalt 70% planeeritavast alast (*täpsustus: üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga saab muuta ka maakasutuse juhtfunktsiooni*)
- uute äri- ja tootmisobjektide kavandamisel eelistatakse keskkonnasõbralikku tootmist, hoidudes suure jäätmetootluse, müra, õhusaaste jm negatiivse keskkonnamõjuga seotud ettevõtlusest
- äri- ja tootmismaa ning elamumaa piirkonnad eraldatakse kaitsehaljastusega
- elamualade läheduses või keskel asuvatel tootmisaladel lubatakse ainult keskkonnasõbralikku tootmist. Keskkonnakahjulikku tootmist ei lubata tundlikesse piirkondadesse (veekogude äärde, kaitsmata põhjaveega alale jms)
- uusi tööstuspiirkondi arendatakse terviklikult, koostades selleks suuremat ala käsitlevaid detailplaneeringuid ning soovitatav on keskkonnamõju strateegiline hindamine

Arhitektuursed nõuded:

- piirdeaedu ei tohi rajada väljapoole katastriüksuse või krundi piire
- hajaasustusega aladel on lubatud rajada kuni 2 m kõrguseid piirdeaedu
- läbipaistmatuid, üle 2 m kõrguseid piirdeaedu, rajatakse ainult ümber tööstusalade või liiklusaladele müratõkkeks või ohutuse tagamise eesmärgil
- haljastuses säilitatakse maksimaalselt kõrghaljastust ja kõrgpõõsastikke, metsa olemasolul säilitatakse selle looduslik ilme
- igasuguste ehitiste (sh ka piirete) rajamisel arvestatakse selle funktsionaalset, arhitektuurset ja esteetilist sobivust ümbritsevaga

Koostatav **Põhja-Pärnumaa valla üldplaneering** sätestab konkreetsed tingimused päikesejaamade rajamiseks.

PÄIKESEELEKTRIIJAAM on elektrijaam, mis muundab päikese kiirgusenergiat elektrienergiaks. Üle 50 kW võimsusega päikeseelektrijaama käsitletakse üldplaneeringu kontekstis tööstuslikuna.

Maalise asustuse maa-alal on lubatud tehnoehitiste püstitamine (alajaamad, liinid, mastid jms) ning päikeseelektrijaamad ptk 12.4.1 toodud tingimustel.

Detailplaneeringu koostamise juhud (ptk 8.2):

- üle 50 kW võimsusega maapealse päikesepargi kavandamisel väljaspool tootmise maa-ala ja tehnoehitise maa-ala (vt ptk 12.4.1).

12.4 Taastuvenergeetika peatükk täpsustab: Mistahes kõrgusega elektrituulikute või päikesetornina rajatava päikeseelektrijaama püstitamine tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga. Selleks, et välja selgitada täpsemad riigikaitse tingimused, on soovitatav teha Kaitseministeeriumiga koostööd võimalikult varases planeerimise etapis. Iga päi-keseelektrijaam, elektrituulik jms rajatis peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele, nõuetele mittevastav päikeseelektrijaam võib vähendada riigikaitse ehitiste töövõimet.

12.4.1. Üldplaneeringuga jaotatakse päikeseelektrijaamad võimuse alusel kaheks (alla/üle 50 kW) ning määratakse selle alusel tingimused. Üldised tingimused kõikide päikeseelektrijaamade rajamiseks:

- päikeseelektrijaamade rajamisel tuleb eelistada väheväärtuslikemaid põllu- ja heinamaid, mitte väärtuslike põllumajandusmaadena käsitletavaid alasid;
- päikeseelektrijaama ehitamisel väärtuslikule põllumajandusmaale boniteediga 35 ja enam on lubatud vaid erandkorras ja seda põllumassiivi äärealadele (kuni 50 kW) kui: ei kahjustata olulisel määral väärtusliku põllumassiivi terviklikkust (päikeseelektrijaam rajatakse servaalale) ning tagatud on päikeseelektrijaama aluse maa mullaviljakuse säilimine;
- väärtuslikule põllumajandusmaale paigaldatava päikeseelektrijaama rajatiste aluse maa katastriüksuse sihtotstarvet jäädavalt (on lubatud ajutine muutmine) ei muudeta ning pärast päikeseelektrijaama eemaldamist peab maa olema põllumajanduslikult kasutatav;
- tuleb arvestada, et päikeseelektrijaamast tulenevad mõjutused (peegeldused, varjamine) ei tohi vähendada liiklusohutust;
- miljööväärtuslikel aladel/hoonetel ning kohaliku tähtsusega kultuuri- ja militaarpärandi objektide vaadeldaval lähialal on lubatud sellised lahendused, kus päikeseenergia tootmise vahend sobitub kokku hoone arhitektuuriga ja ei vähenda väärtusliku objekti vaatlemisväärtust, vt ka ptk 24.3 esitatud põhimõtted;
- tuleb arvestada, et naaberkiinnistu omanikul on oma maale õigus ehitada hooneid ja istutada kõrghaljastust, kasvatada metsa (arvestada, et ka raiejärgne madal mets kasvab suureks) ning naaberkiinnistu omanikul ei ole kohustust hüvitada võimaliku tekkiva varjuga või metsa tormimurruga seonduvat, kui ei ole kokku lepitud teisiti;
- päikeseelektrijaama rajamisel ja hooldamisel ei tohi kasutada keemilisi vahendeid haljasmassi hävitamiseks;
- päikeseelektrijaamade ja tuuleparkide rajamine Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele aladele, kaitsealadele, maastikukaitsealadele ja hoiualadele on looduskaitseaspektidest lähtuvalt keelatud;
- päikeseelektrijaamade rajamisel tuleb analüüsida ja arvestada I kaitsekategooriasse kuuluvate röövlindude võimalike toitumisaladega;
- päikeseelektrijaama inverterid on soovitatav paigutada lähimast elamust maksimaalsele tehniliselt võimalikule kaugusele;
- päikeseelektrijaamade rajamisel tuleb analüüsida ja arvestada I kaitsekategooriasse kuuluvate röövlindude võimalike toitumisaladega;
- päikesepargi kasutusea möödumisel või tootmise lõpetamisel on selle omanikul kohustus päikesepaneelid ja seonduv taristu keskkonnast eemaldada ja nõuetekohaselt utiliseerida.

Täiendavad tingimused päikeseelektrijaama kavandamiseks mille installeeritud võimsus on suurem kui 50 kW:

- päikeseelektrijaama kavandamisel väljaspool tootmise maa-ala ja tehnoehitise maa-ala tuleb koostada detailplaneering;
- üle 5 ha suuruse maapealse päikeseelektrijaama rajamiseks väljaspool tootmise maa-ala ja tehnoehitise maa-ala tuleb esitada maastikuanalüüs ja keskkonnamõjude eelhindang, mille põhjal on kohalikul omavalitsusel võimalik hinnata avalikku huvi ja mõjude ulatust;
- hajaasustuses (väljaspool tiheasustusega alasid) on valla kaalutusõiguse alusel ehitamine lubatud ka väljaspool määratud tootmise ja tehnoehitise maa-ala, kui päikeseelektrijaam ja selleks vajaminev taristu jääb väljaspoole üldplaneeringuga määratud väärtuslikku metsaala (ptk 22.2) ning tagatakse rohevõrgustiku toimimine (vt ptk 17). Väärtuslikule põllumajandusmaale võib päikeseelektrijaama rajada vaid juhul kui see ei kahjusta olulisel määral väärtusliku põllumassiivi terviklikkust ning on tagatud pargialuse maa mullaviljakuse säilimine;
- ilusa vaatega kohtadelt ja kaunite tee- ja veeteelõikudelt vaadeldavates asukohtades on päikeseelektrijaama püstitamine keelatud;
- metsamaale päikeseelektrijaama püstitamine ei ole lubatud;
- päikeseelektrijaama rajamisel eelistada olemasolevate tootmisalade lähedal paiknevaid alasid, vähe väärtuslikke maastikke, jäätmaad, kasutusest väljalangenud tööstusalasid, karjääre jne. Karjääride aladele päikeseelektrijaama rajamise eelduseks on, et maavara peab olema antud alal ammendunud ning ala on taastatud põllumaaks ehk kui me soovime, et ala taastatakse metsamaaks, ei saa sinna päikeseeparki lubada ka juhul, kui maavara on ammendunud;
- päikeseelektrijaama rajamisel põllumajandusmaale tuleb säilitada põllumaa kõlvikute terviklikkus;
- kui päikeseelektrijaama rajamiseks muudeti maatulundusmaa tootmismaaks, tuleb pärast elektrienergia tootmise lõpetamist taastada päikeseelektrijaama rajamisele eelnenud maakasutus ja seejuures tuleb tagada viljaka mullaressursi säilimine maa-alal (vältida kasvupinnase koorimist ja eemaldamist);
- maastikupildi liigendamiseks peab tööstuslike päikeseelektrijaamade vähim omavaheline vahekaugus olema avamaastikul vähemalt 500 m. Kohalik omavalitsus võib tuginedes maastikuanalüüsile ja eelhindangule nimetatud nõuet vähendada 300 meetrini.

Rohevõrgustik

Kuivõrd aktuaalsem on koostatav Põhja-Pärnumaa valla üldplaneering, mis arvestab ka kehtiva Halinga valla olulisi aspekte, siis tingimusi vaatleme põhiliselt selles kontekstis.

Halinga valla üldplaneeringus olulisemad aspektid on:

- rohevõrgustiku koridori alal välditakse uute ehitusalade rajamist, olemasolevate laiendamist ja uute infrastruktuuride rajamist. Kui see on möödapääsmatu, valitakse eriti hoolikalt rajatiste asukohta, et leevendada võimalikku negatiivset mõju. Vajadusel koostada keskkonnamõjude hindamine;
- loomade liikumise takistamise vältimiseks on piirdeaedade rajamine lubatud ainult vahetult ümber õueala;
- välditakse tegevusi, mis killustavad rohevõrgustiku tuumalasid ja lõikavad läbi koridore;
- rohekoridoride alale ehitades peab jääma katkematuks vähemalt 50-100 m laiune olemasoleva haljastuse või planeeritava haljastusega koridori riba;
- rohevõrgustiku aladel on soovitatav minimaalne krundi suurus 2 hektarit, mis tagaks rohevõrgustiku toimimise ja piirkonnale omase hajaasustuse.

Põhja-Pärnumaa valla üldplaneering seab rohevõrgustikule järgmised tingimused:

- rohevõrgustiku koridoridele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 70 % loodusliku alana ning seejuures ei tohi katkematu koridori riba (vahekaugus nt hoonete, tarastatud õuealade jms vahel) olla väiksem kui 100 m;
- tagada, et looduslike alade osatähtsus tugialadel ei langeks alla 90% ning katkematu koridori laius oleks vähemalt 100 m. Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustiku eksperdi(d);
- rohevõrgustiku alal ei tohi aiaga piiratava ala suurus (erandiks on karjaaed, mida on lubatud sulgeda vaid karjatamise ajaks) ületada 0,4 ha, et tagada hajaasustusele omane avatud ruum ja ulukite vaba liikumine;

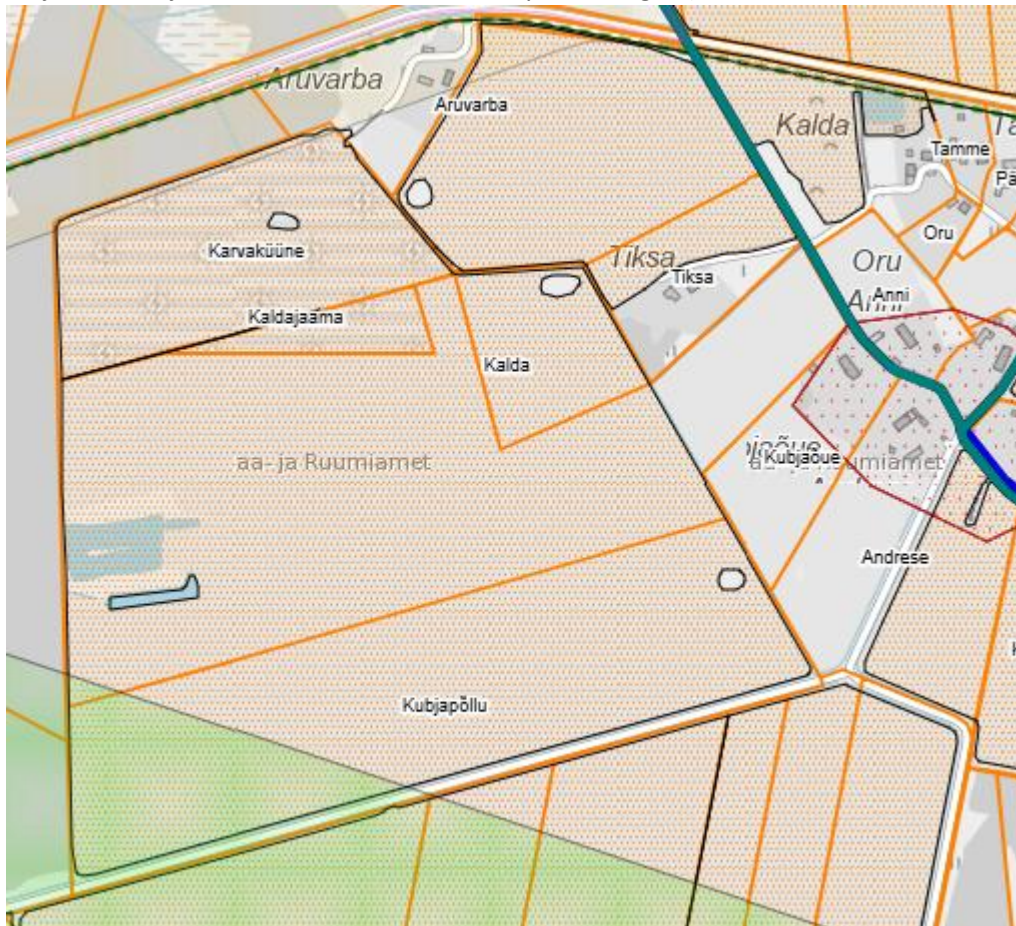
- metsamaa raadamine päikeseelektrijaama püstitamiseks rohevõrgustiku alal ei ole lubatud;
- olulise keskkonnamõjuga tegevusi ei ole üldjuhul rohevõrgustiku aladele lubatud rajada, va riiklikult tähtsad taristuobjektid, mille puhul tuleb selgitada mõju rohelisele võrgustikule ja vajadusel välja pakkuda leevendusmeetmed.

Ala 1 Arase ja Aasa külas

Detailplaneeringu alas Aasa külas asuv Jõeääre kinnistu asub tervenisti rohekoridoris ja lõikab selle 100% läbi.

Ala 2 Tarva külas

Kubjapõllu ja Kalda kinnistutel paiknevat rohekoridori on koostatavas Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringus täpsustatud vastavalt Pärnu maakonnaplaneeringule, seetõttu on Halinga valla üldplaneeringus kajastatav rohekoridor eksitav ja praktiliselt edelas Kalda kinnistule ei ulatu (Vt. joonis 2. Väljavõte Põhja-Pärnumaa koostatavast üldplaneeringust).

Joonis 6. Väljavõte Põhja-Pärnumaa koostatavast üldplaneeringust.

Lähtuvalt sellest arvestada Kubjapõllu kinnistul uue koostatava üldplaneeringuga määratud rohekoridori.

Üldplaneeringu tingimuste kohaselt ei ole otseselt keelatud rohevõrku päikeseparkide rajamine, kuid rohevõrgu eesmärke toetavaks tegevuseks seda siiski pidada ei saa. Pigem saab ulatuslike parkide (mis tihtipeale on ka tarastatud) rajamist rohevõrgu koridoridesse käsitleda kui killustavat tegevust, mida tuleks rohevõrgu alal vältida. Samuti ei ole antud asukohtades käesoleva töö koostajate hinnangul rohevõrgu koridori sidususe tagamiseks piisav ÜP tingimus minimaalselt 50 m katkematuks jätmine. Alal 1 tähendaks see sisuliselt terve, s.t ca 500 m laiuse koridori läbilõikamist ja see säiliks vaid 10% ulatuses, alal 2 on rohekoridor kitsam (alla 300 m) ja sellest säiliks proportsionaalselt veidi suurem osa. Selleks, et rohevõrgu eesmärkidega mitte vastuollu minna ja tagada

funktsionaalne rohevõrk, kus säilib ka elustiku vaba liikumine, **ei soovi Põhja-Pärnumaa vald rohevõrgustiku alale üldse päikeseparke kavandada**. Selliselt hoitakse ära ebasoodne mõju rohevõrgule ja selle sidususele.

Väärtuslik põllumajandusmaa

Üldplaneeringu koostamise ajal on riiklikest toetusmeetmetest tulenevalt suurem surve päikeseelektrijaamade rajamiseks põllumajandusmaadele. Selleks, et tagada väärtuslike põllumassiivide terviklikkus ja muldade säilimine, määratakse üldplaneeringus väärtusliku põllumaaga alad ja sätestatakse nendele üldised piirangud.

Pärnu maakonnaplaneeringus on väärtuslike põllumajandusmaade ruumiline ulatus esitatud informatiivsena ning on antud suunis, et tuleb juhinduda Põllumajandusuuringute Keskuse andmekogust.

Üldplaneering täpsustab väärtuslike põllumajandusmaade paiknemist ja tingimusi. Väärtuslike põllumajandusmaade määramisel üldplaneeringus on aluseks olnud Põllumajandusuuringute keskuse andmed.

Üldplaneeringuga määratakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks kompaktsed ja üle 2 ha suurused põllumajandusmaad, mis jäävad maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusele, mis ei asu riigitee kaitsevööndis¹⁵, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem kui 35 hindepunkti (Pärnu maakonna keskmine kaalutud boniteet) ning mis ei jää planeeringuga määratud tiheasustusega alale. Üldplaneeringu põhijoonisel kujutatud väärtuslikku põllumajandusmaad tuleb käsitleda üldisena, kuna üldplaneeringu koostamisel ei ole tehtud täpsustavaid uuringuid boniteedi tegeliku väärtuse osas. Juhul, kui kohapõhine boniteeti täpsustav uuring toob välja, et tegelik mulla boniteet on madalam kui 35 hindepunkti, siis kohaliku omavalitsuse kaalutusotsuse alusel võib loobuda täpsustava uuringuga kaetud alal üldplaneeringuga väärtusliku põllumajandusmaale määratud tingimustest.

Päikeseelektrijaamade rajamise tingimused vääratulikul põllumajandusmaal on esitatud vastavalt peatükis 12.4.1.

Täpsustavad mullastiku uuringud:

Alal 1 on mullastikku hinnatud septembris 2024 katastriüksuste Vahepõllu (18802:001:0218), Ansupõllu (18801:001:0381), Nuki (18802:001:0204), Vaheaasa (18802:001:0216), Jõeääre (18802:001:0326) mullad on valdavalt piiratud põllumajandusliku kasutussobivusega. Tootmisriskide minimeerimise ning keskkonna- ja mullakaitse vaates oleks põllumajanduses neil eelistatud (püsi)rohumaaline kasutus. Nende katastriüksuste mulla reaaloniteet on väiksem maakonna keskmisest. Neid alasid ei pea käsitlema väärtusliku põllumajandusmaana. Nende maade kasutamine muudeks otstarveteks (nt päikesepargi rajamine), mis märkimisväärselt ja püsivalt ei kahjusta mulla kvaliteeti ja ökoloogilisi funktsioone, võib olla asjakohane

Alal 2 on varasem hinnang 2021 aastast. Põllumajandusuuringute Keskuse andmetel jäävad seal muldade reaaloniteedid vahemikku 30 kuni 37 hindepunkti. Hinnatava alaga kattuva suurema põllumassiivi keskmine reaaloniteedi väärtus on 35 hindepunkti, mis on väiksem Eesti (41 hindepunkti) ja võrdne Pärnumaa keskmisega (35 hindepunkti). Kõnealust ala ei pea ilmingimata käsitlema väärtusliku põllumajandusmaana.

Kuna muldade sobivus põllukülvikorras kasutamiseks on väga piiratud. Mulla- ja kliimakaitse vaates võiks vältida selle alla haritava maana kasutamist. Põllumajanduses oleks eelistatud selle püsirohumaaline kasutus ning selle maa-ala kasutamine muudeks otstarveteks (nt päikesepargi rajamine), mis märkimisväärselt ei kahjusta mulla kvaliteeti ja ökoloogilisi funktsioone, on täiesti põhjendatud.

Eelnevast lähtuvalt ei ole põhjust välistada väärtuslikule põllumajandusmaale päikesepargi rajamist, kuid tuleb arvestada järgmiste leevendusmeetmetega:

- vältida kasvupinnase koorimist ja eemaldamist, peale päikesepargi kasutamise lõppemist peab maa olema põllumajanduslikult kasutatav;
- säilitada põllumaade terviklikkus, st tuleb päikesepaneelid kavandada alale nii, et selle käigus piirkonna põllumaid ei killustataks;
- võimalusel integreerida päikesepark põllumajandustegevusega, nt väärtusliku püsirohumaad kujundamine, niidukoosluste hooldamine, loomade karjatamine;
- vältida rohhtaimede mürgitamist ja kasutada selle asemel nt niitmist või karjatamist.

Väärtuslik maastik

Üldnimetuse „väärtuslik maastik“ all käsitletakse maakonnaplaneeringus väärtuslikke maastikke, kauneid tee- ja veeteelõike ning silmapaistvalt ilusa vaatega kohti. Väärtuslike maastikena on määratud kuhjunud väärtustega maastikud, kus maastikul on kultuurilis-ajalooline väärtus, looduslik väärtus, puhkeväärtus ja turismipotentsiaal, identiteediväärtus ning esteetiline väärtus.

Kavandatava päikesepargi ala 1 jääb nii Halinga valla üldplaneeringu kui ka Pärnu maakonna planeeringu kohaselt väärtuslikule Kodesmaa-Kaelase piirkonna põllumaastikule, mille väärtuseks **Pärnu maakonna planeeringu** lisa 3 „Pärnumaa väärtuslikud maastikud“ kohaselt on eelkõige nauditavad vaated korras põldudele ja taludele, mis avanevad liikudes nii suurematel maanteedel kui ka põldudevahelistel külatedel.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu on asjakohane järgmine Pärnu maakonna planeeringus toodud üldine tingimused väärtuslike maastike säilitamiseks:

- säilitada ajaloolist maakasutust, põllumajandusmaastiku avatust ja vaateid väärtuslikele maastikuelementidele.
- maa sihtotstarbe muutmisel arvestada, et säiliks maastikumuster;
- uute ehitusalade ja joonehitiste rajamisel säilitada olemasolevad väärtused ja sobitada uued elemendid kooskõlas olemasolevatega;
- maastikuökoloogilisest printsiibist lähtuvalt säilitada looduslikud kooslused saarekestena kultuurmaastikes. Kui looduslikke kooslusi on paiguti napilt, täiendada neid maastikke uue haljastusega ja metsatukkadega.

Halinga valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) aruande kohaselt eeldab kultuurmaastike kaitse ühest küljest majandustegevuse ja uute rajatiste hoolikat planeerimist, et ei hävitataks olemasolevaid väärtusi. Teisest küljest saab kultuurmaastikku kaitsta ainult sihipärase hooldusega. See tähendab nii maakasutuse suunamist kõlvikute kaupa, kui üksikute maastikuelementide kaitset, hooldust ja võimaluse korral ka taastamist. Igati tuleb soodustada kohalikku initsiatiivi maastike hooldamisel ja rikastamisel positiivsete elementidega. Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu on asjakohased järgmised Halinga valla üldplaneeringu KSH aruandes nimetatud väärtuslike maastike kaitse ja hoolduse eesmärgid:

- säilitada looduslikke ja poollooduslikke alasid, elupaiku ja maastikuelemente;
- taastada ja säilitada traditsioonilisi elemente, struktuure ja maakasutust;
- võimaluse korral taastada ja säilitada põllumajandusmaastiku avatust ja vaateid väärtuslikele elementidele;
- sobitada uusi elemente (hooneid, rajatise) ja maakasutust vanaga nii, et ei tekiks häirivat ebakõla ning ei rikutaks pöördumatult neid väärtusi, mille pärast maastik välja valiti.

Uus üldplaneering täpsustab maakonnaplaneeringus esitatud väärtuslike maastikele seatud kaitse- ja kasutustingimusi. Väärtuslike maastiku elementideks on väärtusliku maastiku alad, väärtuslikud metsad, kauni vaatega kohad ning kauni vaatega teed (sh veeteed).

Üldised tingimused on seatud kõigile väärtuslikele maastikele ning täpsustatud tegevused on esitatud tabel 7. Üldnimetuse „väärtuslik maastik“ all käsitletakse väärtuslikke maastikke, kauneid tee- ja vee-teelõike ning silmapaistvalt ilusa vaatega kohti. Väärtuslike maastikena on määratud kuhjunud väärtustega maastikud, kus maastikul on kultuurilis-ajalooline väärtus, looduslik väärtus, puhkeväärtus ja turismipotentsiaal, identiteediväärtus ning esteetiline väärtus.

Väärtuslike maastike üldised kaitse- ja kasutustingimused antud kontekstis on:

- väärtust loovatele objektidele parema vaadeldavuse võimaldamiseks hoida vaated avatuna ja avada uusi vaateid, vajadusel ehitada vaatekohtadesse vaateplatvorme. Uusehitiste kavandamisel tagada vaated väärtust loovatele objektidele, vaadetes mitte ehitada neid häirivaid ehitisi;
- koostöös maaomanikega tagada juurdepääs arhitektuurilistele maastiku väärsustele, tähistades ja eksponeerides objekte ning tutvustades piirkonna lugusid;
- säilitada väärtuslike maastike omapära maa sihtotstarbe muutmisel;
- uute ehitusalade ja joonehitiste rajamisel säilitada olemasolevad väärtused ja sobitada uued elemendid kooskõlas olemasolevatega;

- maastikuökoloogilisest printsiibist lähtuvalt säilitada looduslikud kooslused saarekestena kultuurmaastikes. Kui looduslikke kooslusi on paiguti napilt, täiendada neid maastikke uue haljastusega ja metsatukkadega;

Kodesmaa – Kaelase piirkonna põllumaastik

- Peamiseks väärtuseks on avatud põllumaastik Kodesma ja Langerma külades.
- Taastatud Kaelase mõisa peahoone.
- Ajalooline asustuskoht: kalmed ja külakalmistud.
- Kolhoosimaastik – Edasi kolhoos on mõjutanud piirkonna kujunemist, näiteks Libatse asula, Kaelase mõis ja neid ümbritsevad põllumaad.

Üldised tingimused antud kontekstis:

- väärtust loovatele objektidele parema vaadeldavuse võimaldamiseks hoida vaated avatuna ja avada uusi vaateid, vajadusel ehitada vaatekohtadesse vaateplatvorme. Uusehitiste kavandamisel tagada vaated väärtust loovatele objektidele, **vaadetesse mitte ehitada neid häirivaid ehitisi**;
- säilitada väärtuslike maastike omapära maa sihtotstarbe muutmisel;
- uute ehitusalade ja joonehitiste rajamisel säilitada olemasolevad väärtused ja sobitada uued elemendid kooskõlas olemasolevatega;
- maastikuökoloogilisest printsiibist lähtuvalt säilitada looduslikud kooslused saarekestena kultuurmaastikes. Kui looduslikke kooslusi on paiguti napilt, täiendada neid maastikke uue haljastusega ja metsatukkadega;

Konkreetse ala täpsem soovitus:

Korrastada ja tähistada kaitseväärtusega üksikobjektid ning nende juurdepääsud. Maastiku korrastamiseks koostada hooldussoovitused. Säilitada põllumaastikud ja tehisveekogud. Paekivi tuleb käsitleda väärtusliku maavarana. Sobitada uusi rajatise ja maakasutust vanaga nii, et ei tekiks häirivat ebakõla ning ei rikutaks pöördumatult neid väärtusi, mille pärast maastik välja valiti.

Pärnu-Jaagupi päikeseelektrijaama maastikuanalüüsi koostas Kobras OÜ. (Töö nr 2024-271).

Analüüsi tulemused:

Ala 1 - Arase ja Aasa külla jääv piirkond

Ala on määratud väärtuslikuks maastikuks, kus kaitstavaks väärtuseks on 1970-80. aastate maaparanduse järgselt väljakujunenud maastik, mis on alal hästi loetav ja säilinud. Seetõttu, kui võtta eesmärgiks säilitada maksimaalselt väärtusliku maastiku kaitse põhisu ehk nõukogudeaegse maaparanduse järgset maastikku, ei saa päikesepargi rajamist lugeda seda toetavaks eesmärgiks.

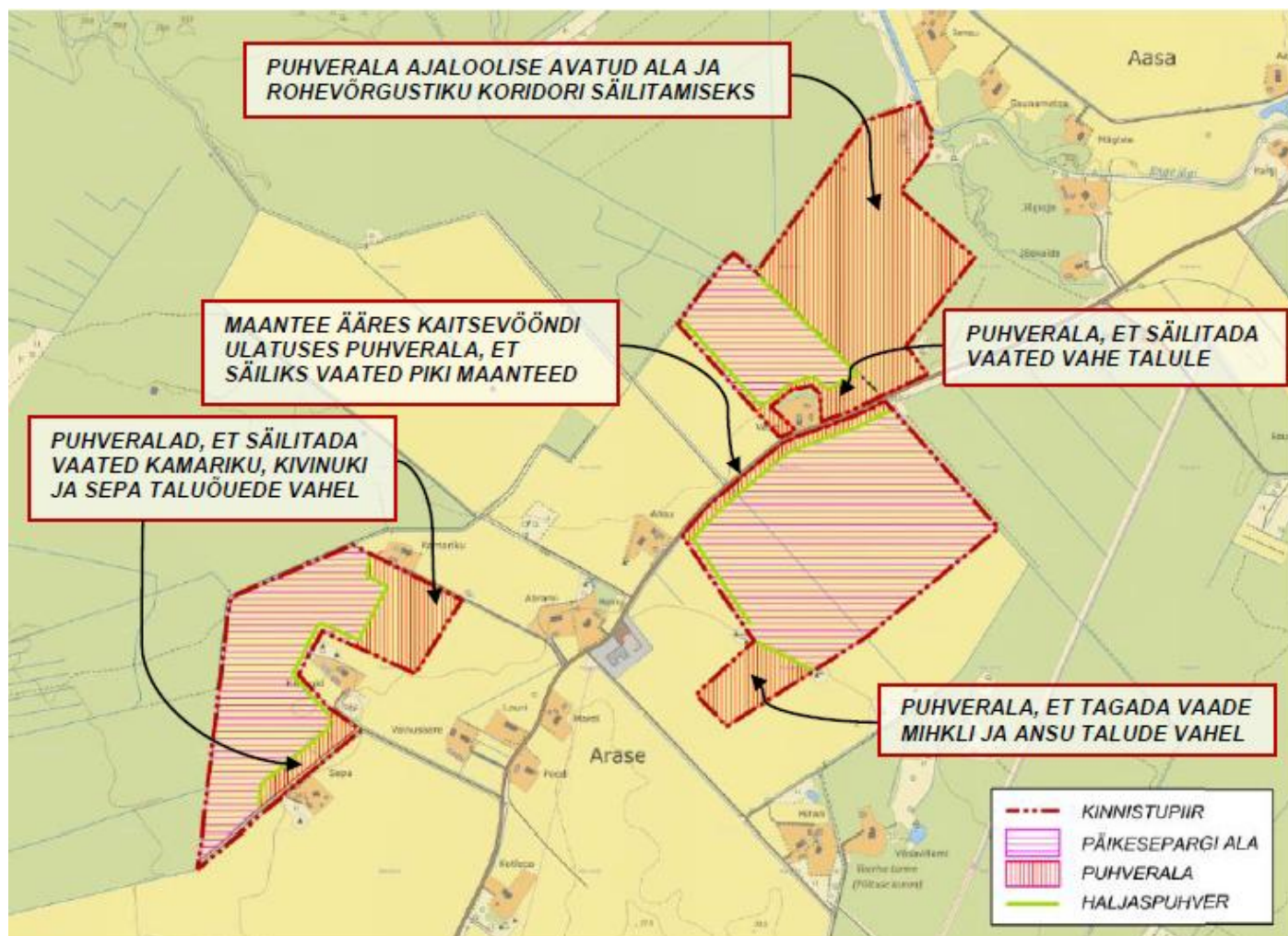
Samas näitab Arase küla maastikuanalüüs, et ajalooliselt on sealne maastik olnud tänasest olukorrast oluliselt suletum. Kuivõrd maastikus on endiselt säilinud ajalooliste talukohtade asetus, mille väljakujunemise aegne maastikuruum on olnud märgatavalt mosaiiksem, on analüüsi lõppjärelendusena jõutud seisukohale, et päikesepark kui ajutine maastikukasutus on võimalik sobitada maastikusse viisil, mis võimaldab osaliselt ja teatud perioodiks taastada küla algupärasest avatud-suletud alade tasakaalu, säilitades samas suured maastikukõlvikud, et päikesepargi likvideerimise järgselt ennistada avarad põlluvaated.

Kokkuvõttes on 1. alale päikesepargi rajamine lubatav, kui aluseks võetakse alljärgnevalt nimetatud põhimõtted ning arvestatakse lisaks keskkonnamõju eelhinnangus välja toodud tingimusi.

- **Jõeääre kinnistu**, mis on kasutusel püsirohumaana ning jääb lisaks ka roheline võrgustiku koridori, on ajalooliselt olnud üks väheseid avatud alasid küla idaosas. Seega toetab ka maastikuanalüüs KMH eelhinnangu seisukohta, et Jõeääre kinnistu **tuleks jätta päikesepargi koosseisust välja**.

- Oluline on tagada ajaloolised vaatesektorid talude vahel. Päikesepargi ala poolt mõjutatud taludeks on ennekõike Sepa, Kivinuki ja Kamariku, mille vahelise vaadete süsteemi säilitamiseks ei tohi päikesepark ulatuda taluõuesid ühendavast mõttelisest joonest kaugemale itta.

- Ansupõllu ja Vahepõllu kinnistu on suures osas olnud ajalooliselt suletud metsaalad ehk nimetatud piirkonnad võib võtta kasutusele päikesepargina, kui tagatakse, et päikesepark asub maanteest tagasiastega, säilib täna maastikus olemasolev vaatesektor Ansu ja Mihkli talu vahel ning avalikelt teedelt avanevad vaated varjestatakse maastikusse sobiva haljaspuhvriga.
- Lisaks muudele aladele, mis tuleb päikesepargi koosseisust välja arvata maastiku- või loodusväärtuste säilimise eesmärgil, tuleb kontaktvööndisse jäävate elamute huvide kaitseks tagada vähemalt 50 m ulatuses puhvertsoon ümber talude õueala. Väärtuslikul maastikul on puhvertsoon kohustuslik, et tagada väärtuslike talusüdamete vaadeldavus maastikus.
- Vaadete varjestamisel tuleb kasutada looduslikku haljaspuhvrit, mis aitaks kaasa ka maastiku liigendamisele ning pakuks erinevatele looma- ja taimeliikidele elupaiku. Lubatud ei ole ühest liigist hekkide istutamine, vaid kasutada tuleb erinevaid piirkonna looduskooslusele omaseid liike, nagu erinevad pajud ja remmelgad, h. toomingas, h. pihlakas, hall lepp, sanglepp, h. vaher, h. kuusk. Vajadusel on lubatud haljaspuhvri kõrgust piirata, kuid mitte madalamaks kui on päikesepargi kõrgus. Haljaspuhvri rajamisel tuleb arvestada erinevate liikide kasvukiirust ehk haljaspuhvrit ei tohi rajada üknes aeglasekasvulistest liikidest ja väga noortest istikutest, sest eesmärk on võimalikult kiirelt saavutada varjestav efekt.
- Väärtuslikul maastikul rajatavate pargiosade projekteerimisel tuleb kaasata haljaspuhvri lahenduse väljatöötamise maastikuarhitekt.

Joonis 7. Ala 1 maastikuanalüüsis

Ala 2 - Tarva piirkond

Ala ei ole maastikulises mõttes kaitse all, kuid oluliselt tuleb arvestada kohalike elanike vajadusi, maastiku vaatelisust ja liigendatust kui looduslikku mitmekesisust. Kuna päikesepargiks kavandatud maa-ala on väga mastaapne ning päikeseelektrijaam loob oma olemuselt väga tehniliku tootmistaastiku. Analüüsitud maa-ala ei ole määratud tootmise maa-aladeks ja neid ei ole kohalike elanikega läbi arutatud ehk nende huve tuleb päikesepargi kavandamisel arvesse võtta ja võimaldada neile teatavaid leevendusmeetmeid. Samas on seal ligidal Karvaküüne kinnistul juba olemas üks päikesepark (vt hall ala joonisel 8), mida antud taotlusega visuaalselt laiendatakse.

Eespool on juttu olnud rohevõrgustiku koridori muudatustest võrreldes Halinga valla üldplaneeringus tooduga (vt. joonis 6), seetõttu üle ei korda.

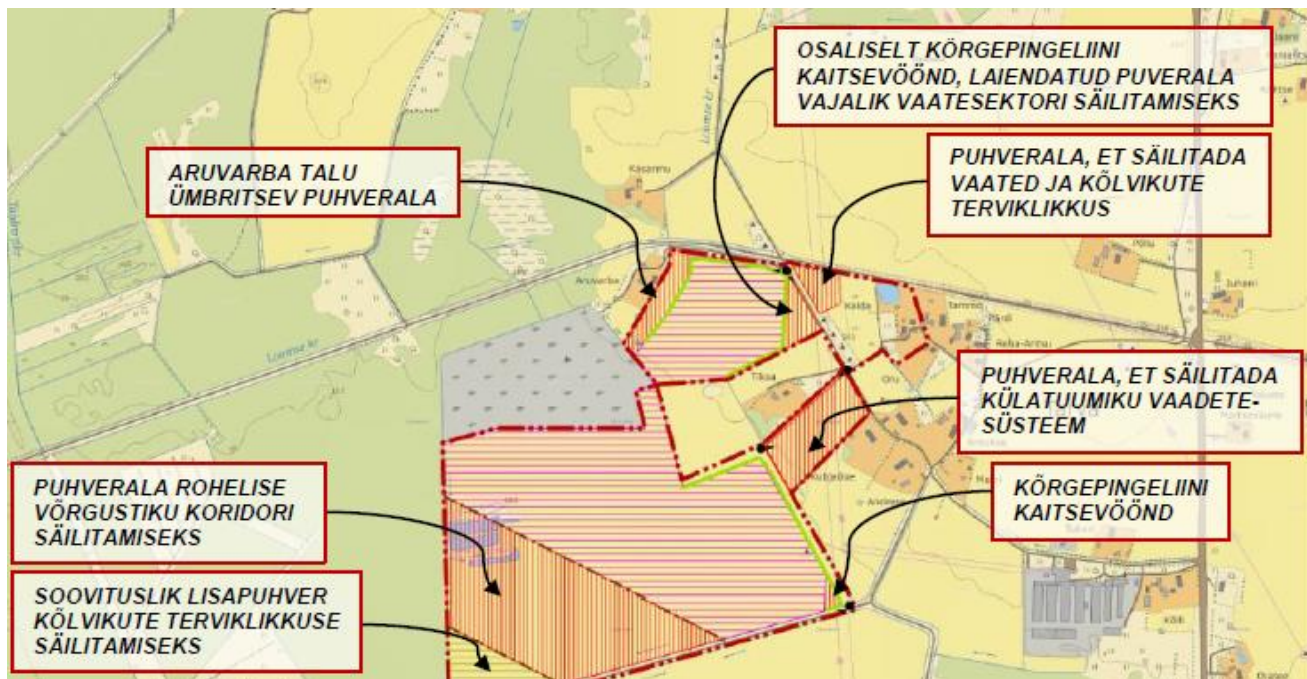
- Tarva põlisküla keskele jääv avatud põlluala Kalda kinnistu koosseisus ei ole sobiv päikesepargi rajamiseks, kuna see eraldaks külatuumiku erinevad osad teineteisest ning sulgeks külasisesed vaatesektorid.

Nõustume, et see osa alast tuleb detailplaneeringust välja jätta.

- Kalda kinnistu põhjapoolne osa Aruvarba ja Tiksa talu vahelisel alal on analüüsi kohaselt päikesepargi rajamiseks sobiv, sest kuigi Aruvarba on samuti vana põlistalu, ei kuulu see ajaloolises mõttes Tarva külatuumikusse ehk vaatesektori sulgemine Aruvarba ja teiste talude vahel on lubatav. Samas on siiski oluline tagada, et avalikult Tarva-Tõrdu teelt avanevad vaated ei muutuks liiga tehnilikuks ega suletuks, mistõttu vahetult kahele poole teed tuleb jätta paneelideta puhverala, et tagada kaugvaated külatuumikule.
- Aruvarba talu huvide kaitseks tuleb ekspertide arvates tagada vähemalt 50 m ulatuses puhvertsoon, kuhu päikesepargi rajamine on lubatav üksnes siis, kui saavutatakse kahepoolne kokkulepe päikesepargist huvitatud isiku ning elamukinnistu omaniku vahel. Kui elamukinnistu omanik seda soovib, tuleb vaated päikesepargile varjestada;
- Vaadete varjestamisel tuleb kasutada looduslikku haljaspuhvrit, mis aitaks kaasa ka maastiku liigendamisele ning pakuks erinevatele looma- ja taimeliikidele elupaiku. Lubatud ei ole ühest liigist hekkide istutamine, vaid kasutada tuleb erinevaid piirkonna looduskooslusele omaseid liike, nagu erinevad pajud ja remmelgad, h. toomingas, h. pihlakas, hall lepp, sanglepp, h. vaher, h. kuusk. Vajadusel on lubatud haljaspuhvri kõrgust piirata, kuid mitte madalamaks kui on päikesepargi kõrgus. Haljaspuhvri rajamisel tuleb arvestada erinevate liikide kasvukiirust ehk haljaspuhvrit ei tohi rajada üksnes aeglase kasvulistest liikidest ja väga noortest istikutest, sest eesmärk on võimalikult kiirelt saavutada varjestav efekt.

Aruvarba ja Tiksa vaheline ala on valla seisukohast mõistlik detailplaneeringualast välja jätta, kuid küsime enne kohalike elanike toetust, kes seal piirkonnas elavad. Kui neil ei ole vastuväiteid tolle põllu katmiseks päikesepargiga, siis saame seda lubada.

Siiski tekib sel juhul probleem puhverala kohta, mis peaks jääma Aruvarba talu idaküljele, kuna 50 m puhvertsoon on liiga kitsas ala, et seal edukalt põldu harida või rohumaad pidada.

Joonis 8. Ala 2 maastikuanalüüsis.

Plans § 142 lõike 1 kohaselt võib põhjendatud vajaduse korral detailplaneering sisaldada kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut.

Kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse detailplaneeringuga muutmiseks loetakse üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslikku muutmist, määratud hoonestuse kõrguspiirangu ületamist, krundi minimaalsuuruse vähendamist, detailplaneeringu kohustuslike alade ja juhtude muutmist või muud kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul olulist või ulatuslikku üldplaneeringu muutmist.

Algatatava detailplaneeringuga soovitakse muuta praegu kehtiva Halinga valla üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarvet ja Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringu juhtotstarvet, sest päikeseparkide tootmismaid me kavandanud sinna ei ole.

Kuna seadusandlus ei näe ette ajutise tootmismaa rajamist, siis tuleb detailplaneeringu koostamise dokumentides selgitada, mis alustel tootmismaa muutub uuesti maaliseks asustuseks, kui päikesepark likvideeritakse ja millal.

Võimalikud keskkonnamõjud

KSH eelhindangus käsitletakse kavandatava tegevuse võimalikku keskkonnamõju. Alljärgnevalt on välja toodud teemad, tegurid ja mõjuvaldkonnad, mille puhul on kavandatava tegevuse iseloomu ja asukohta arvesse võttes ebasoodsa mõju avaldumise oht tõenäolisem või mille puhul on võimalik anda soovitusi võimaliku mõju leevendamiseks.

Võimalike mõjude analüüsimisel on vastavalt keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ arvesse võetud võimaliku mõju suurust, mõjuala ulatust, mõju ilmnemise tõenäosust, mõju tugevust, kestust, sagedust, pöörduvust ja võimalikke koosmõjusid.

Kavandatav tegevuse otsene mõjuala piirdub üldjuhul päikesepargi alaga (paneelid, nende vundament, elektriliinide või kaablite asukohad, piirdeaed jne). Kuna eelhindangu koostamise hetkel pole planeeritud tegevuse detailne lahendus teada, siis arvestatakse mõjutatavaks alaks Tabel 1-1 toodud maaüksused (kogu ulatuses). Mõju külgnevatele aladele võib esineda vaid teatud juhtudel läbi ehitustegevusega kaasneva häiringu (müra, tallamine). Selle olulisust hinnatakse järgnevates alapeatükkides.

Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele, elupaigatüüpidele, kaitsealustele liikidele jt loodusobjektidele

Lähim Natura 2000 võrgustikku kuuluv loodusala (Oese soo loodusala; EE0040338 – siin ja edaspidi kood Eesti looduse infosüsteemis (edaspidi ka EELIS)) jääb planeeritavast päikesepargist lähimas kohas umbes 1,8 km

kaugusele, lähim linnuala on Lavassaare linnuala (EE0040325), mis jääb umbes 5,6 km kaugusele. Need alad jäävad väljaspoole kavandatud tegevuse mõjuala, mistõttu tegevusega ei kaasne mõju Natura 2000 aladele.

Puudub piiriülene mõju.

Planeeringuala läheduses asuvad järgmised kaitsealad ja vääriselupaigad:

EELIS andmetel (seisuga 07.10.2024) jääb kavandatava päikepargi alale 2 osaliselt kaitstav II kaitsekategooria linnuliigi loodusobjekt, mille asukoht on vallale teada. Esmaleid oli aastal 2012, 2020 ja 2023 ei ole liiki registreeritud. Kaitse tegevuskava kohaselt tuleb leiukohta (elupaiga ja alamkirjete) andmeid EELISes säilitada vähemalt 10 aastat peale liigi viimast vaatlust antud alal.

Liigi peamiseks ohuteguriks on inimtekkeline elupaikade hävimine ja degradeerumine, potentsiaalselt keskmise mõjuga ohuteguriteks on toitumistingimuste halvenemine ja kisklus. Liigi arvukuse langus on tõenäoliselt ületanud 90% piiri. Täpsemad andmed on AK märkega ja Keskkonnaametile kättesaadavad.

Arvestades eeltoodut ja seda, et põllumajanduslik tegevus ei ole piirkonnas lakanud, siis on soovitatav kavandatava päikesepargi alal 2:

- kavandatud tööd ellu viia väljaspool pesitsusperioodi ajavahemikul 1. maist kuni 30. juunini;
- võimalusel säilitada vertikaalseid maastikuelemente nagu puu- (eelkõige tammed, vahtrad, pajud, kuid neid piirkonnas leidub) ja põõsaribad, metsatukad, kivihunnikud ja suuremad kivid ning
- vältida rohttaimede mürgitamist.

Teistest kavandatud päikesepargi alale lähimatest olulisematest kaitstavatest loodusobjektidest on EELIS andmetel piirkonnas registreeritud veel I ja II kaitsekategooria liike.

Arvestades nimetatud kaitstavate loodusobjektide kaugust kavandatud päikesepargi alast ning kavandatava tegevuse iseloomu ja asukohta, siis ei ole põhjust eeldada ebasoodsaid mõjusid nimetatud liikidele ja nende leiukohtadele (elupaikadele). Kavandatud päikesepargi alale ei jää vääriselupaiku.

Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus

Ehitustegevusega kaasneb ehitusjäätmete teke. Antud planeeringu puhul ei ole oodata jäätmeteket mahus, mis võiks ületada piirkonna keskkonnataluvust. Ehitusjäätmete valdaja peab rakendama kõiki tehnoloogilisi võimalusi ehitusjäätmete liigiti kogumiseks tekkekohas, korraldama oma jäätmete taaskasutamise või andma jäätmed käitlemiseks üle jäätmeluba omavale isikule ning rakendama kõiki võimalusi ehitusjäätmete taaskasutamiseks. Jäätmete käitlemise (sh kogumise) korraldamisel lähtutakse jäätmeseadusest ja Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 16.03.2022 määruse nr 4 „Põhja-Pärnumaa valla jäätmehoolduseeskiri“ nõuetest. Jäätmete ke kasneb hoonete kasutusperioodil. Jäätmed tuleb anda üle jäätmekäitlejale. Juhul, kui jäätmekäitus korraldatakse vastavalt jäätmeseadusele ja valla jäätmehoolduseeskirjale, ei ole oodata sellest tulenevat olulist keskkonnamõju.

Vee ja pinnase saastatus, müra, vibratsioon, valgus, soojus ja kiirgus

Põhja-Pärnumaa valla endise Halinga valla ulatuses domineerivad pinnakattes moreen ja soosetted¹⁴. Kavandatud päikesepargi alal 1 moodustavad geoloogilise pinnakatte peamiselt jääjärvelised setted (klibu, liiv, möll, saviliiv, liivsavi, savi) ja moreen (liivsavi ja saviliiv kividega ning rähk), vähemal määral jõesetted (veeristik, kruus, liiv, möll, saviliiv, liivsavi, muda), õhukese pinnakattega ala (paksus <1m) ja meresetted (klibu, liiv, möll, saviliiv, liivsavi, savi, sapropeel). Kavandatava päikesepargi alal 1 moodustab geoloogilise pinnakatte vaid moreen (liivsavi ja saviliiv kividega ning rähk)¹⁵. Kavandatava päikesepargi ala 1 mullad on valdavalt leetjad gleimullad ja gleistunud rähkmullad, aga leidub ka gleistunud nõrgalt leetunud muldi, leetunud gleimuldi, rähkseid gleimuldi, koreserikkaid leostunud gleimuldi ja leostunud gleimuldi. Alal 2 on peamiselt väga õhukesed ja õhukesed ning sügavad madalsoomullad, aga leidub ka rähkseid gleimuldi, gleistunud rähkmuldi ja leostunud muldi, leostunud muldi ja rähkmuldi¹⁶. Seega on kavandatava päikesepargi alal valdavalt liigniisked mullad.

Eeldatavasti mõjutab päikesepargi rajamine kõige enam pinnast. Hetkel pole teada, kuidas paneelid täpselt maapinnale kinnitatakse. Kuid võib eeldada, et vundament ei pea olema sügav ega laiaulatuslik, kuna eeldatavasti ei ole paneelide kaal kuigi suur. Päikesepaneelide maapinnakinnituse puhul on oluline, millise aluspinnase ja reljeefiga on tegu. Kavandatud tegevuse alal ei esine märkimisväärseid nõlvakaldeid¹⁷, mistõttu ei ole eeldatavasti ka suuremahulised pinnasetööd vajalikud ning tegevuse mõju pinnasele on väheoluline.

Valdav osa kavandatavast päikesepargi territooriumist (nii ala 1 kui ka 2) jääb maaparandussüsteemi maa-alale ja maaparandushoiualale, mistõttu tuleb seal tegevuste kavandamisel arvestada maaparandusseaduses (edaspidi ka MaaParS) sätestatud tingimustega maaparandussüsteemi toimimise tagamiseks. Antud tegevuse puhul on eeskätt oluline MaaParS § 50 lg 1, mille kohaselt **tuleb kavandatud tegevus kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.**

Kavandatava päikesepargi alad jäävad osaliselt keskmiselt ja osaliselt nõrgalt kaitstud põhjaveega alale.

Arvestatud kavandatud tegevuse iseloomu, selle elluviimisega põhjaveele ohtu ei kaasne.

Lähim vooluveekogu on Enge jõgi (VEE1114200), mis voolab vahetult Jõeääre katastriüksuse piiril, ning Arase kraav (VEE1114202), mis piirneb Nuki katastriüksusega (vt Joonis 3-2). Vooluveekogude veekeskonda kaitseb kalda ehituskeeluvöönd, mis piirab sinna ehitiste, sh päikesepaneelide ehitamist. Samuti tuleb arvestada, et looduskaitseaduse § 37 lg 1 p 2 kohaselt on Enge jõel 100 m laiune kalda piiranguvöönd, kus sama §-i lg 3 p 6 kohaselt on keelatud mootorsõidukite ja maastikusõidukitega sõitmine.

Samuti on neil veekogudel veeseaduse § 118 lg 2 kohaselt Enge jõel 10 m laiune ja Arase kraavil 1 m laiune veekaitsevöönd, kus muu hulgas on Enge jõe veekaitsevööndis veeseaduse § 119 p 2 kohaselt keelatud puu- ja põõsarinde raie veeseaduse § 118 lg-s 2 p-des 1 ja 2 loetletud veekogude rannal või kaldal Keskkonnaameti nõusolekuta. Need sätted eeldatavasti tagavad, et ka päikesepargi ehitusperioodi ajal neile veekogudele liiga lähedale ei satuta ja puhverdavat kõrghaljastust ei eemaldata, mis läbi on välistatud tegevuse käigus kallaste kahjustamise ja saasteainete jms sattumine veekeskonda.

Lähim puurkaev (PRK0058718) asub kavandatava päikesepargi alal Kalda katastriüksusest umbes 20 m kaugusel (vt Joonis 3-3) Kubjaõue (18803:001:0178) katastriüksusel. Ühegi puurkaevu sanitaarkaitse vöönd kavandatud päikesepargi alale ei ulatu.

Planeeringualal ei asu ohtlike ainete ladestuskohti ega teisi jääkreostust tekitavaid objekte. Alal ei ole keskkonnaohtlike rajatisi.

Ehitustööde perioodil kaasneb ajutine õhusaastus masinate heitgaaside näol, müra ja vibratsioon. Masinatega töötamisel tekkival heitgaasidel, müral ja vibratsioonil ei ole tööde asukohas keskkonnale olulist mõju.

Valgus- ja soojuskiirgust ei ole ette näha.

Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole oodata liikluskoormuste tõusu.

Detailplaneeringu realiseerimisega ei plaanita tõkestada ja paisutada vooluveekogusid ega kavandata ka nende loodusliku sängi.

Mõju kultuuriväärtustele

Maa-ameti geoportaali pärandkultuuri kaardirakenduse andmetel asub osaliselt päikesepargi alal 2 Kalda katastriüksusel (63801:001:1045) pärandkultuuri objekt Lavassaare-Tootsi turbaraudtee (registreerimisnumber 188:RTR:001), kuid objekt on kaardile kantud ebatäpselt ja tegelikult kulges turbaraudtee päikesepargi alaga 2 piirneval Tammi katastriüksusel (18801:003:0105). Kavandatud tegevuse alal ei esine pärandkultuuri objekte ega kultuurimälestisi, mistõttu ka neile ei ole mõju oodata.

Visuaalne mõju

Käsitletaval alal asuva maa-ala maakasutuse sihtotstarve ei põhjusta olulist negatiivset ruumilist mõju, kui võimalike ehitiste projekteerimisel, ehitamisel ja kasutamisel järgitakse seadustega kehtestatud nõudeid.

Järgides nõudeid on visuaalne mõju keskkonnale minimaalne.

Avariolukordade esinemise võimalikkus ja koosmõju

Võimalike avariolukordade esinemise, mille tulemusena võib reostuda näiteks pinnas, põhjavesi või õhk, võimalikkuse vähendamiseks tuleb planeeringu käigus ette näha vastavad ennetavad meetmed. Avariolukordade esinemise tõenäosus on väike kui detailplaneeringu elluviimisel järgitakse detailplaneeringus esitatud tingimusi ja õigusaktidega kehtestatud nõudeid.

Kavandatava tegevuse puhul ei ole avariolukordade tekkimise võimalused suured, kuna tegemist ei ole mastaapsete objektidega, ohtlike ainete jms, mille puhul võiks avarii oht tekkida. Kaasned võivad avariolukorrad piirduvad ehitusprotsessiga ja kasutatava tehnikaga.

Ehitusperioodil tuleb avariolukordade risk välistada korrektsete töömeetoditega ja töökorras tehnikaga. Ehituse töövõtja peab olema valmis hädaolukordadeks ja nende puhul vastavalt tegutsema. Avariist ja keskkonnareostuse riskist peab koheselt teavitama tööde Tellijat, Päästeametit ja Keskkonnaametit.

Keskkonnameetmed ja lõppjärelused

Kavandatud tegevuse elluviimisega potentsiaalselt kaasnevate mõjude prognoosimisel jõuti tulemusele, et vastavalt KeHJS esitatud tingimustele ja kriteeriumitele pole alust eeldada olulise keskkonnamõju esinemist ning KeHJS järgne **keskkonnamõju hindamine ei ole vajalik**. Tegevus ei kuulu ka KeHJS § 6 lg 1 tegevuste nimistusse, mistõttu **keskkonnamõju hindamine ei ole kohustuslik**.

Ebasoodsa mõju vältimiseks tuleb detailse lahenduse väljatöötamisel rakendada potentsiaalseid mõjusid leevendavaid meetmeid. Järgnevalt on meetmed toodud kavandatava päikesepargi alade kaupa:

Ala 1 (Arase ja Aasa külas)

- Rohevõrgu koridori piires (Jõeääre kinnistul, 18802:001:0326) **päikesepaneele ega pargiga seotud võimalikke tarasid mitte paigaldada**, et hoida ära ebasoodne mõju rohevõrgule ja selle sidususele;
- vältida kasvupinnase koorimist ja eemaldamist, peale päikesepargi kasutamise lõppemist peab maa olema põllumajanduslikult kasutatav;
- säilitada põllumaade terviklikkus, st tuleb päikesepaneelid kavandada alale nii, et selle käigus piirkonna põllumaid ei killustataks;
- võimalusel integreerida päikesepark põllumajandustegevusega, nt väärtusliku püsirohuma kujundamine, niidukoosluste hooldamine, loomade karjatamine;
- võimalusel säilitada olemasolevad looduslikud kooslused saarekestena;
- edasisel päikesepargi planeerimisel tuleb arvesse võtta maastikuanalüüsi tulemusi;
- kavandatud tegevus tuleb kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

Ala 2 Tarva külas

- Rohevõrgu koridori piires (osaliselt hõlmab Kalda ja Kubjapõllu katastriüksused, vastavalt 63801:001:1045 ja 18803:001:0179) päikesepaneele ega pargiga seotud võimalikke tarasid mitte paigaldada, et hoida ära ebasoodne mõju rohevõrgule ja selle sidususele;
- vältida kasvupinnase koorimist ja eemaldamist, peale päikesepargi kasutamise lõppemist peab maa olema põllumajanduslikult kasutatav;
- säilitada põllumaade terviklikkus, st tuleb päikesepaneelid kavandada alale nii, et selle käigus piirkonna põllumaid ei killustataks;
- võimalusel integreerida päikesepark põllumajandustegevusega, nt väärtusliku püsirohuma kujundamine, niidukoosluste hooldamine, loomade karjatamine;
- vältida rohttaimede mürgitamist ja kasutada selle asemel nt niitmist või karjatamist;
- soovitatav on kavandatud tööd ellu viia väljaspool lindude pesitsusperioodi ajavahemikul 1. maist kuni 30. juunini;
- võimalusel säilitada kavandatava vertikaalseid maastikuelemente nagu puu- (eelkõige tammed, vahtrad, pajud, kuid neid piirkonnas leidub) aja põõsaribad, metsatukad, kivihunnikud ja suuremad kivid;
- edasisel päikesepargi planeerimisel tuleb arvesse võtta maastikuanalüüsi tulemusi;
- kavandatud tegevus tuleb kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

Ettepanek KSH algatamata jätmise kohta

Arvestades kavandatud tegevuse mahtu, iseloomu ja paiknemist ei saa eeldada detailplaneeringu elluviimisel ning rajatiste sihipärase kasutamisega seonduvat olulist keskkonnamõju. Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ei ole vajalik järgnevatel põhjustel:

1. Detailplaneeringu realiseerimisega ei saa hetkel teadaoleva info põhjal eeldada tegevusi, millega kaasneks keskkonnaseisundi olulist kahjustumist, näiteks negatiivset mõju kaitsmata põhjaveega piirkonna hüdrogeoloogilistele tingimustele ja veerežiimile. Puudub piiriülene mõju;
2. Lähtudes planeeringuala ja selle lähiümbruse keskkonningimustest ja maakasutusest, ei ole detailplaneeringu realiseerimisel taotluses kavandatud mahus ette näha antud asukohas olulist negatiivset keskkonnamõju ega ohtu inimese tervisele. Õnnetuste esinemine on eeldatavalt minimaalne;
3. Detailplaneeringu mõju suurus ja ruumiline ulatus võib moodustada visuaalse häiringu, kuid mõju inimese tervisele teadaolevalt ei teki;
4. Detailplaneeringuga kavandatav tegevus ei kahjusta eeldatavalt kultuuripärandit.
5. Planeeritava tegevusega ei kaasne olemasoleva liikluskoormuse, mürataseme ja õhusaaste olulist suurenemist ning täiendavate ülenormatiivsete saastetasemete esinemist;
6. Planeeringu alal ei ole tuvastatud keskkonda saastavaid objekte ega jääkreostust, mistõttu ei ole eeldada olulist pinnase, õhu ja vee reostust, mis seaks piiranguid kavandatavale maakasutusele või majandustegevusele.

Eelnevast lähtuvalt teeb Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus ettepaneku jätta detailplaneeringu KSH algatamata.

KSH Eelhinnangu koostaja on Põhja-Pärnumaa vallaarhitekt Reet Olev.

(Keskkonnamõju strateegiline hindamine: Tunnistus nr. 13238-24, Tartu Ülikool)